

Dosarul nr. 1ra-1191/21
1-19196053-01-1ra-05082022

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

02 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Toma Nadejda,
Judecători – Diaconu Iurie și Boico Victor,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de către avocatul Grecu Ion în numele inculpatului Serafimciuc Dumitru, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 20 aprilie 2022, în cauza penală în privința lui

Serafimciuc Dumitru xxxx, născut la xxxxxxxx
xxxx, originar din xxxxxx și domiciliat în
xxxxxxxxxx, xxxxxxxxxxxx.

Termenul de examinare:

Prima instanță: 10.12.2019 – 15.12.2021;

Instanța de apel: 01.02.2022 – 20.04.2022;

Instanța de recurs: 05.08.2022 – 02.11.2022.

A C O N S T A T A T

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți (sediul Sîngerei) din 15 decembrie 2021, Serafimciuc Dumitru a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la 9 (nouă) ani închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita activitatea ce ține de gestionarea bunurilor și mijloacelor financiare pe un termen de 5 (cinci) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

A fost admisă integral acțiunea civilă, fiind dispusă încasarea din contul lui Serafimciuc Dumitru în beneficiul lui Banariuc Agafia, suma totală de 342 000 (trei sute patruzeci și două mii) lei, formată din prejudiciul material în sumă de 330 000 (trei sute treizeci mii) lei, prejudiciul moral în sumă de 7 000 (șapte mii) lei și cheltuieli de asistență juridică în sumă de 5 000 (cinci mii) lei.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat în fapt, că Serafimciuc Dumitru la 23 decembrie 2015, intenționat, înțelegând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, aflându-se în s. Tăura Nouă, r-nul Sîngerei, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, inducând-o în

eroare pe cunoscuta sa, Banariuc Agafia și prezentându-i ca adevărată fapta mincinoasă că ar avea nevoie de bani pentru o afacere și că îi va întoarce banii atunci când va avea ultima nevoie, având un comportament dolosiv, folosindu-se de încrederea acordată, a primit cu împrumut de la aceasta suma de 130 000 lei, bani pe care i-a însușit.

Ulterior, la 25 februarie 2016, tot el, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, intenționat, înțelegând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, inducând-o în eroare pe cunoscuta sa, Banariuc Agafia și prezentându-i ca adevărată fapta mincinoasă că ar avea nevoie de bani pentru o afacere și că îi va întoarce banii atunci când va avea ultima nevoie, având un comportament dolosiv, folosindu-se de încrederea acordată, a mai primit cu împrumut de la aceasta suma de 200 000 lei, bani pe care i-a însușit, nereacționând în vreun fel la cerințele repetate ale lui Banariuc Agafia, să-i întoarcă sumele bănești menționate mai sus.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Serafimciuc Dumitru i-a cauzat lui Banariuc Agafia daună în proporții deosebit de mari, în sumă totală de 330 000 lei.

Acțiunile lui Serafimciuc Dumitru, au fost încadrate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare, cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari.

3. Avocatul Grecu Ion în numele inculpatului, a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Serafimciuc Dumitru să fie achitat de învinuirea înaintată, cu respingerea acțiunii civile.

În motivarea apelului a indicat, că prima instanță s-a limitat doar la o expunere generală asupra argumentelor părții apărării referitor la existența relațiilor civile între inculpat și partea vătămată.

Prin urmare, partea apărării a apreciat ca fiind eronată concluzia primei instanțe potrivit căreia aceasta a reținut că în lipsa unor acte care demonstrează calitatea de antreprenor a inculpatului, nu poate exista un motiv de a avea nevoie de bani pentru afaceri.

De asemenea, precizează că instanța de judecată a oferit o apreciere generală poziției inculpatului, aceasta constatând la general „caracterul manipulator al motivelor invocate de inculpat la momentul solicitării banilor de la partea vătămată”.

În acest context, invocând prevederile art. 8 Cod de procedură penală, partea apărării a susținut că diversitatea motivelor expuse de părțile unui contract de împrumut pentru încheierea lui sau executarea acestuia, nu pot constitui o manipulare sau o componentă constitutivă a escrocheriei în contextul în care nu s-a dovedit cu certitudine caracterul fictiv sau inexistența de fapt a celor invocate sau alt element al laturii obiective al infracțiunii de escrocherie.

Mai mult, a invocat dezacordul și cu concluzia primei instanțe, potrivit

căreia motivele invocate de Serafimciuc Dumitru precum că are probleme, fiind accidentat tirul cu marfă în altă țară, ș.a., au un caracter manipulator deoarece nu au fost prezentate acte confirmatorii, însă partea apărării a menționat că contrar concluziei instanței de judecată, nu au fost administrate nici careva probe în vederea infirmării argumentelor expuse, or, reieșind din principiul prezumției nevinovăției, nu este de obligația inculpatului.

Astfel, partea apărării a precizat că probele cercetate în cadrul ședinței de judecată relevă existența unor raporturi de drept civil apărute între inculpat și partea vătămată, în legătură cu primirea de către Serafimciuc Dumitru cu împrumut a sumei de 333 000 lei. Or, acestea se încadrează în norma civilă care definește un contract de împrumut, și anume art. 867 Cod civil.

Totodată, a menționat că în contextul în care formal, raporturile dintre inculpat și partea vătămată au luat forma unui contract de împrumut pentru întrunirea elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 190 Cod penal, era necesară prezența intenției inculpatului de a nu restitui banii care au intrat în posesia sa prin eventuala inducere în eroare a unei sau a mai multor persoane. Însă, atât partea acuzării, precum și instanța de judecată a făcut referire doar declarativ la existența acestei intenții, fără a argumenta care anume probe și circumstanțe de fapt stabilite în urma cercetării judecătorești, confirmă intenția lui Serafimciuc Dumitru de a dobândi ilicit bunurile părții vătămate.

La fel, a mai susținut că la etapa urmăririi penale și în cadrul cercetării judecătorești, inculpatul a expus motivele neexecutării obligației sale față de partea vătămată, explicând că nu și-a executat obligațiile în cadrul contractului de împrumut, din cauza mai multor circumstanțe nefavorabile care au intervenit în afacerea sa, precum și din cauza stării de sănătate care i-au afectat grav situația materială în perioada când urma să-și execute obligațiile contractuale.

În opinia părții apărării, prima instanță pripit a ajuns la concluzia că acțiunile inculpatului întrunesc elementele infracțiunii de escrocherie și a respins ca fiind neîntemeiate argumentele referitor la prezența raporturilor de drept civil.

Prin urmare, partea apărării a indicat că în speță, nu au fost înlăturate toate dubiile referitor la existența sau lipsa în realitate a circumstanțelor invocate de inculpatul Serafimciuc Dumitru în apărarea sa; declarațiile contradictorii ale părții vătămate cu privire la cuantumul sumelor pe care i le-a transmis inculpatului, volumul obligațiilor asumate de inculpat; datele care rezultă din înscrisurile anexate la materialele cauzei potrivit cărora sumele transmise inculpatului, presupuse a fi luate de la bancă, nu corespund exact cu suma și perioada împrumutului.

În concluzie, partea apărării a menționat că la adoptarea sentinței, prima instanță nu a dat o apreciere obiectivă probelor examinate în ședința de judecată, încalcându-se astfel prevederile art. 101 Cod de procedură penală.

4. Inculpatul a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie achitat de învinuirea înaintată, acesta pledând nevinovat.

5. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 20 aprilie 2022, au fost admise apelurile, din alte motive decât cele invocate, casată parțial sentința primei instanțe, în partea pedepsei stabilite inculpatului, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Serafimciuc Dumitru a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal (*în redacția Legii nr. 277-XVI/18.12.2008, în vigoare din 24.05.2009*), la 8 (opt) ani închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita activitatea ce ține de gestionarea bunurilor și mijloacelor financiare pe un termen de 5 (cinci) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

5.1. În motivarea soluției pronunțate instanța de apel a indicat, că prima instanță a reținut în acțiunile inculpatului elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, în varianta Legii nr. 179 din 26 iulie 2018, or, fapta a fost săvârșită în perioada 2015 – 2016, fiind aplicabile prevederile Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008.

În acest context, instanța de apel a menționat că în sensul art. 8 Cod penal, caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii ei, în speță fiind aplicabilă cea din 24 mai 2009, or, legea nouă penală la art. 190 Cod penal, aplicabilă din 17 august 2018, nu poate fi interpretată prin prisma art. 10 Cod penal, ca fiind una care ameliorează situația inculpatului.

Astfel, instanța de apel a precizat că latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie în varianta anterioară este diferită, deoarece până la intrarea în vigoare a Legii nr. 179/2018, obiectul juridic secundar al infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, îl constituiau relațiile sociale cu privire la libertatea manifestării de voință și minimul necesar de încredere, această teză nefiind valabilă în condițiile redacției actuale a normei de incriminare.

De asemenea, obiectul juridic special al infracțiunii de escrocherie era determinat de cele două acțiuni adiacente ale laturii obiective: înșelăciunea și, respectiv abuzul de încredere. După intrarea în vigoare a Legii nr. 179/2018 acțiunile adiacente au un alt conținut, exprimându-se în inducerea în eroare a unei sau mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calității substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean.

În opinia instanței de apel, prima instanță urma să acorde eficiență

prevederilor art. 8, 10 și 118 alin. (2) Cod penal, ținând cont de faptul că infracțiunea de escrocherie nu a fost decriminalizată după modificările operate în art. 190 Cod penal prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, în vigoare din 17 august 2018, iar redacția nouă a legii nu înlătură caracterul infracțional al faptei, nu ușurează pedeapsa și nu ameliorează în alt mod situația persoanei care a săvârșit infracțiunea, adică nu are efect retroactiv, acțiunile făptuitorului urmând a fi încadrate conform legii penale în vigoare la momentul săvârșirii faptei, fiind o normă care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile săvârșite.

În acest context, instanța de apel a precizat că întrucât obiectul juridic special al infracțiunii în cazul reglementărilor anterioare și celor actuale este diferit, este greșită concluzia primei instanțe potrivit căreia aceasta a judecat cauza conform noii încadrări a faptei, reținută în actul de sesizare, prin care acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza legii noi.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că la rejudecarea prezentei cauze, urmează a fi apreciate acțiunile inculpatului prin prisma legii penale în vigoare la data săvârșirii faptelor și în raport cu probatoriul administrat la materialele cauzei de către organul de urmărire penală, care a fost supus cercetării în cadrul ședinței de judecată în prima instanță.

Așadar, instanța de apel a dispus cercetarea suplimentară a probatoriului administrat la faza de urmărire penală și cercetat în cadrul ședinței primei instanțe, și anume: declarațiile părții vătămate Banariuc Agafia (f.d.31-32, 66 vol.I; 65-67, 143-146, vol.II); declarațiile martorului Șpac Nicolae (f.d.68, vol.II); plângerea depusă de Banariuc Agafia la IP Sîngerei, cu solicitarea pornirii urmăririi penale în privința lui Serafimciuc Dumitru pentru dobândirea prin înșelăciune și abuz de încredere în perioada 2015-2016, a mijloacelor bănești în sumă totală de 330 000 lei (f.d.24, vol.I); răspunsul ASP (f.d.74, vol.I); fișa persoanei juridice și răspunsului eliberat de ASP (f.d.67, 133-134, vol.I); procesul-verbal de examinare și ridicare a informației de pe web-site din 28 octombrie 2019 (f.d.129-130, vol.I; 136-138, vol.I); procesul-verbal de ridicare din 22 noiembrie 2019 (f.d.147-188, vol.I); atât la faza urmăririi penale, precum și la luarea cunoștinței cu materialele cauzei, inculpatul nu a înaintat obiecții și nici versiunea ulterior apărută, referitor la pretinsa procurare a mărfurilor, transportarea lor în străinătate, accidentul rutier, decesul șoferului și dispariția mărfii, în care ar fi investit banii luați cu împrumut de la partea vătămată (f.d.222, vol.I); la examinarea în ordine de apel a cauzei, fiind prezentate documentele medicale datate cu ianuarie 2017, octombrie 2020 și ianuarie 2021, care confirmă că inculpatul a suportat intervenție chirurgicală la genunchi la 26 ianuarie 2017, precum și intervenție la stomac (f.d.133, 152, 153, vol.II).

În urma verificării circumstanțelor de fapt și de drept, a declarațiilor inculpatului și părții vătămate, cercetând suplimentar probatoriul administrat, care a stat la baza soluției de condamnare a lui Serafimciuc Dumitru, instanța de apel a reținut lipsa unor dubii sau bănuieli, ce ar pune la

îndoială vinovăția inculpatului în săvârșirea faptei incriminate, din care motiv a ajuns la concluzia că vinovăția lui Serafimciuc Dumitru a fost dovedită.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Serafimciuc Dumitru i-a cauzat lui Banariuc Agafia, daună în proporții deosebit de mari, în sumă totală de 330 000 lei, acțiunile acestuia pe deplin încadrându-se în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, potrivit Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008, în vigoare din 24 mai 2009, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzare de daune în proporții deosebit de mari.

De asemenea, instanța de apel a precizat că potrivit art. 126 alin. (1¹) Cod penal, în redacția Legii nr. 207 din 29 iulie 2016, aplicabilă speței, pentru că ameliorează situația inculpatului, se consideră proporții deosebit de mari, valoarea bunurilor dobândite, primite, care depășește 40 de salarii medii lunare pe economie, stabilite prin Hotărârea Guvernului în vigoare la data săvârșirii faptei, care pentru anii 2015 și 2016 au constituit 4 500 și 5 050 lei, astfel încât suma totală a daunei cauzate prin infracțiune, trece pragul stabilit de lege.

Instanța de apel a menționat că componenta infracțiunii de escrocherie în varianta Legii pusă în aplicare din 24 mai 2009, în vigoare la data săvârșirii faptelor, reprezintă o modalitate a sustragerii bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere.

La fel, instanța de apel a indicat că în pct. 15 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 28 iunie 2004 cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, cu statut de recomandare se menționează, că în cazul escrocheriei (art. 190 Cod penal), victima transmite benevol bunurile către făptuitor, sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere. Primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.

În speță, la momentul săvârșirii escrocheriei în anul 2015 și 2016, latura obiectivă al acestei componente în varianta legii penale aplicabile la acel moment, de până la modificările operate la 17 august 2018 se manifesta prin dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune sau abuz de încredere, elementul material realizându-se prin acțiunea de dobândire ilicită a bunurilor altei persoane, fiind întregit cu altele două, conținute în textul normei de incriminare - înșelăciune sau abuz de încredere, prin dobândire ilicită prezumându-se un act opus celui licit, efectuat cu rea-credință, prin care făptuitorul obține pentru sine sau altul, transmiterea voită în proprietate, posesiune sau detenție a bunului mobil sau imobil, a altor valori străine sau a dreptului asupra acestora, acționând prin înșelăciune ca metodă de operare prin denaturarea informațiilor despre sine, despre apartenența de organizație și posibilitățile financiare; dezinformarea victimei cu privire la marfă, etc.; ascunderea unor informații, fapte, împrejurări obligatorii a fi comunicate

victimei ș.a., abuzul de încredere având la bază relațiile interpersonale dintre făptuitor și victimă, având amprenta încrederii, deși sunt exploatare cu rea voință de potențialul escroc la realizarea faptei infracționale.

Astfel încât, prin oricare dintre cele două modalități - înșelăciunea sau abuzul de încredere, care în realitate se pot suprapune, făptuitorul induce victima în eroare, creându-i o falsă reprezentare a realității, indiferent de mijloacele utilizate, pentru a realiza transmiterea voită, sub incidența sa ori a altei persoane, a bunului sau dreptului asupra lui, ce aparține celui supus manoperelor frauduloase, astfel încât victima este indusă în eroare, ajungând la o reprezentare greșită a unei situații sau împrejurări la momentul dobândirii bunului, intenția asupra căreia își îndreaptă făptuitorul ca element al laturii subiective a componentei vizate, dorind survenirea urmărilor prejudiciabile, chiar dacă dorința apare inevitabil în procesul desfășurării relațiilor dintre el și victimă. Fiind o infracțiune materială, se consideră consumată din momentul în care făptuitorul obține posibilitatea reală de a se folosi sau de a dispune de bunurile altuia la propria dorință.

Prin urmare, instanța de apel a precizat că la caz este cert stabilit, că inculpatul a realizat latura subiectivă a infracțiunii incriminate, sub formă de intenție directă, urmărind un scop de cupiditate, dorind și admițând obținerea banilor de la partea vătămată prin înșelăciune și abuz de încredere, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzându-le urmările prejudiciabile, pe care și le-a dorit și în mod conștient le-a admis, formulând inițial și ulterior pe parcursul instrumentării și examinării cauzei, diferite versiuni referitor la sumele luate și destinația lor, cu depunerea în acest sens a unor declarații contradictorii, neconfirmate obiectiv prin materialul prezentat, motiv pentru care vor fi apreciate drept o încercare de eschivare de la răspunderea penală, în comparație cu mărturiile consecvente făcute de victimă, căreia la momentul dobândirii banilor, i-a înaintat o altă versiune, decât cea pe care a relatat-o la audierea în calitate de învinuit, ulterior, întru eschivarea de a restitui banii luați, invocând diferite versiuni referitor la pretinsa depozitare a anumitor sume în banca din Ucraina și Moscova, care i-ar permite să acopere suma luată, transferurile din care însă nu venise, deși de facto nu a prezentat nici un document oficial, că ar dispune de astfel de conturi.

Totodată, instanța de apel a indicat că primirea banilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul de a le sustrage și nu avea intenția să-și onoreze angajamentul asumat. Ceea ce însă nu se regăsește în cazul inculpatului, care sub egida relațiilor prietenești, deși de fiecare dată, când a primit banii, o convingea pe victimă prin asumarea obligației, că îi va întoarce la prima solicitare, la rugămințile ei repetate, cunoscând cu certitudine, că nu va face acest lucru, inițial sub diferite pretexte s-a eschivat de la returnarea banilor, iar ulterior în general a încetat orice discuții cu ea.

Mai mult, potrivit declarațiilor părții vătămate și martorului Șpac Nicolae, inculpatul a refuzat restituirea sumei datorate, invocând că întrucât pe cele două recipise nu se regăsește termenul de rambursare a banilor, poate să-i restituie când va dori.

Instanța de apel a stabilit că în speță, se atestă intenția unică și prelungită cu care a acționat inculpatul la săvârșirea infracțiunii de dobândire ilicită prin înșelăciune și abuz de încredere de la victimă a mijloacelor bănești prin cele două acțiuni infracționale identice, comise cu un singur scop, alcătuind în ansamblu o infracțiune, prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Referitor la argumentul părții apărării privind aprecierea neobiectivă a declarațiilor părții vătămate despre sumele transmise inculpatului, instanța de apel a menționat că din momentul faptelor săvârșite, a trecut o perioadă îndelungată de timp și ținând cont de vârsta acesteia, este explicabil faptul că nu poate reda cu detalii toate împrejurările cauzei, în esență explicit confirmând data și circumstanțele în care a transmis banii, fapt confirmat prin cele două recipise și extragerile bancare anexate la dosar, care exclud în totalitate versiunea inculpatului precum că ar fi transferat suma din prima recipisă în cea de-a doua, astfel recunoscând doar suma de 200 000 lei.

Totodată, instanța de apel a respins și argumentele părții apărării cu privire la caracterul pretins civil al relațiilor dintre inculpat și victimă, reiterând în acest sens că delimitarea escrocheriei prin utilizarea unor forme contractuale de raportul civil, urmează a fi făcută nu după modul întocmirii acestor contracte, dar după rezultatul final al activității contractuale. Astfel că dacă ambele părți contractuale obțin un profit ca urmare a activități comune, păstrându-și dreptul de proprietate asupra bunurilor sale, cu certitudine sunt relații civile. Însă, dacă una dintre părți, asumându-și anumite obligații nu are posibilitatea sau dorința de a le îndeplini, dar a primit preventiv bani sau bunuri ale celeilalte părți contractuale care pierde dreptul de proprietate asupra lor, atunci apare elementul escrocheriei, referitor la care urmează a se ține cont de atitudinea făptuitorului față de faptul transmiterii bunurilor și prezența disponibilității efective de a-și executa angajamentele, or, limita între relațiile civile și o escrocherie este latura subiectivă, care în cadrul relațiilor civile este caracterizată prin buna-credință a părților, iar în cazul escrocheriei prin abuz de încredere și înșelăciune.

Delimitarea escrocheriei de încălcarea normelor de drept civil trebuie făcută luându-se în considerație două aspecte de maximă importanță: atitudinea făptuitorului față de faptul transmiterii lui a bunurilor și prezența disponibilității efective de a-și executa angajamentele. Alături de alte circumstanțe, intenția este demonstrată prin situația financiară extrem de neprielnică a persoanei, care-și asumă angajamentul, la momentul încheierii tranzacției; lipsa de fundamentare economică și caracterul nerealizabil al angajamentului asumat; lipsa unei activități aducătoare de beneficii, necesare onorării angajamentului; achitarea veniturilor către primii deponenți din contul banilor depuși de deponenții ulteriori; prezentarea, la încheierea

tranzacției, a unor documente false; încheierea tranzacției în numele unei persoane juridice inexistente sau înregistrate pe numele unei persoane de care se folosește o altă persoană pentru a-și atinge interesele etc.

Imixtiunea penalului în sfera privată, sferă bazată pe principiul egalității părților, trebuie privită ca o ultimă măsură, pentru că în cazul în care ambele părți – debitorul și creditorul obțin profituri de pe urma parteneriatului lor, rămânând proprietari asupra bunurilor sale (sau una dintre părți suferă prejudicii sub forma venitului ratat, fără a pierde însă dreptul de proprietate), atunci raporturile dintre cele două părți trebuie să rămână în continuare pe tărâmul dreptului civil.

Prin urmare, instanța de apel a precizat că la caz, raporturile dintre inculpat și partea vătămată poartă un caracter exclusiv penal, întrucât sumele de bani transmise acestuia, le-a însușit prin abuz de încredere și înșelăciune, neavând intenția de a le restitui nici la momentul preluării lor prin comunicarea diferitor versiuni, neconfirmate prin date obiective și nici ulterior, când în general a refuzat returnarea, fapt confirmat prin acțiunile inculpatului, neachitându-i victimei nici în perioada dintre cele două fapte și nici ulterior, careva mijloace bănești în vederea stingerii sumei datorate, suma mai mică transferată de 30 000 ruble rusești, astfel neacoperind cheltuielile de deplasare, fapt pentru care victima a refuzat primirea acesteia.

În acest context, instanța de apel a conchis că aceste acțiuni nu pot fi apreciate ca fiind o simplă neexecutare în termen a unei obligații civile, în care a avut de câștigat în mod ilicit doar inculpatul prin deposedarea victimei de bani, or, prin probatoriul administrat la materialele cauzei penale se atestă că inculpatul a acționat cu intenție directă în vederea exploatării cu rea-credință a raporturilor de încredere, exercitând o influență psihică asupra conștiinței și voinței victimei, asigurându-o că-i va restitui suma datorată la prima solicitare, fapt nerealizat până în prezent, inculpatul eschivându-se de la comunicare cu partea vătămată.

Astfel, instanța de apel a reiterat constatările primei instanței, care a reținut caracterul manipulator al motivelor invocate de inculpat în momentul solicitării banilor și anume că ar avea probleme, fie că s-a accidentat tirul cu marfă în altă țară, fie intervenția chirurgicală a conducătorului de tir, sau prezența a careva probleme, sechestrarea banilor, așteptarea unui transfer din Federația Rusă, etc., care de fapt nu sunt confirmate prin date obiective, la materialele cauzei lipsind informația ce ar confirma înregistrarea inculpatului ca antreprenor, chiar dacă este administratorul și asociatul unui SRL, cu capital social de 100 000 lei, neschimbat din data înregistrării în 2002 și până în 2019, precum și că ar avea o careva afacere despre care, de fiecare dată înaintează alte versiuni, care i-ar fi asigurat returnarea banilor la momentul primirii acestora.

Instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiată și poziția inculpatului, referitor la pretinsul accident rutier în care a decedat șoferul și au dispărut bunurile, despre care la fel a invocat două versiuni diferite, și anume: potrivit

declarațiilor părții vătămate, accidentul rutier s-ar fi întâmplat în Federația Rusă, iar la etapa judecării cauzei în prima instanță și în instanța de apel, precum că ar fi avut loc în Turcia, iar datele despre șofer s-ar regăsi în Georgia, nefiind prezentate date de la oficialitățile de rigoare, referitor la declanșarea unei anchete penale pe cazul pretinsului accident rutier și omorul sau cauzarea de vătămări corporale grave conducătorului de tir. Respectiv, multitudinea versiunilor invocate de inculpat, fără o bază probatorie obiectivă, reprezintă intenția cu care acesta a acționat din momentul primirii banilor și ulterior, de înșelarea părții vătămate despre scopul real urmărit.

În ceea ce privește intervenția chirurgicală a inculpatului, potrivit documentelor medicale, acesta a suportat-o la începutul anului 2017, ulterior aflându-se la tratament ambulator, periodic trecând examenul medical, nefiind prezentate careva date confirmative referitor la incapacitatea de muncă a acestuia ce ar face imposibilă recuperarea sumelor restante.

În concluzie, instanța de apel a precizat că inculpatul nu a justificat faptul că la momentul dobândirii de la partea vătămată a mijloacelor bănești, starea sa materială era suficient de stabilă, iar pretinsa activitate pe care ar fi desfășurat-o, ca fiind aducătoare de venit, care ar asigura posibilitatea restituirii banilor. Mai mult, fiind audiat în calitate de învinuit, acesta a declarat că a investit sumele de bani luate de la partea vătămată într-o afacere ilegală cu tentativă de contrabandă cu țigări, nefiind prezentate inclusiv probe ce ar confirma afacerea comună cu o altă persoană, identitatea acesteia, datele privind autocamionul cu care ar fi transportat marfa după hotarele țării, destinația, documentele de procurare, însoțire și devamare a mărfii, ieșirea acestui camion din țară, etc.

În sensul art. 8 Cod de procedură penală, persoana trasă la răspunderea penală nu trebuie să-și dovedească nevinovăția sa, dar într-un proces contradictoriu, stabilit de art. 24 Cod de procedură penală, părțile în egală măsură au posibilitatea de a pune în fața instanței de judecată, probele pe care le consideră necesare în confirmarea vinovăției sau nevinovăției persoanei trasă la răspunderea penală.

La faza urmăririi penale, inculpatul și apărătorul său nu au prezentat și nici nu au solicitat administrarea informației referitor la afacerea desfășurată de inculpat, limitându-se doar la prezentarea actelor medicale ce confirmă intervenția chirurgicală suportată.

În opinia instanței de apel, aceste împrejurări denotă comportamentul dolosiv al inculpatului atât la momentul dobândirii prin înșelăciune și abuz de încredere a mijloacelor bănești, precum și ulterior când s-a eschivat de a-și onora angajamentul la solicitarea părții vătămate de a restitui datoria.

La fel, instanța de apel consideră inaplicabile speței prevederile art. 1 Protocolul 4 al Convenției, care interzice lipsirea de libertate a persoanei pentru singurul motiv, că nu este pe măsură să îndeplinească o obligație contractuală, precum și celor de la art. 872, 619 Cod civil, la care se face referire, și care sunt aplicabile situațiilor în care părțile comportă un caracter

de bună credință, obiectul împrumutului neieșind din proprietatea celui care l-a dat în împrumut, pe când probatoriul administrat în speță, denotă comportamentul de rea credință cu care a acționat inculpatul în privința bunurilor altei persoane, pe care le-a însușit prin înșelăciune și abuz de încredere, eschivându-se de la restituirea lor.

Referitor la pedeapsa aplicată inculpatului, instanța de apel a luat în considerație gravitatea faptei săvârșite și urmările acesteia, faptul că infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, prin prisma art. 16 Cod penal, face parte din categoria celor deosebit de grave, pentru care legiuitorul a prevăzut pedeapsa cu închisoare, astfel concluzionând că în privința inculpatului urmează a fi menținută pedeapsa cu închisoare, stabilită de către prima instanță, însă cu reducerea acesteia până la limita de jos, stabilită de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii acesteia.

De asemenea, instanța de apel a reținut și criteriile generale de individualizare a pedepsei penale, prevăzute la art. 75 Cod penal, și anume: personalitatea inculpatului care deși are viză de reședință pe teritoriul țării, timp îndelungat nu se află la domiciliu, fapt confirmat prin adeverința eliberată de primarul comunei Bălțata, r-nul Criuleni, la 26 iulie 2018 (f.d.41, vol.I), faptul că inculpatul nu are la întreținere careva persoane, starea sănătății acestuia, lipsind date medicale obiective ce ar confirma imposibilitatea executării de către inculpat a pedepsei, în condiții de penitenciar, motivul și scopul faptei săvârșite, atitudinea acestuia față de infracțiunea săvârșită, nerecuperarea daunei materiale cauzate prin infracțiune, suferințele psihice suportate de partea vătămată.

Totodată, instanța de apel a precizat că întrucât sentința primei instanțe conține motive clare referitor la latura civilă, și că nu a fost contestată în această parte, instanța va prelua constatările primei instanțe în această parte, referitor la încasarea din contul lui Serafimciuc Dumitru în beneficiul lui Banariuc Agafia, prejudiciul material cauzat prin infracțiune în sumă de 330 000 lei, prejudiciul moral în sumă de 7 000 lei și cheltuieli de asistență juridică în sumă de 5 000 lei.

6. Avocatul Greco Ion în numele inculpatului, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, contestă decizia instanței de apel cu recurs ordinar, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Serafimciuc Dumitru să fie achitat de învinuirea înaintată în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

În argumentarea recursului menționează, că soluția instanței de apel este una neîntemeiată, care rezultă dintr-o gravă eroare de fapt admisă la aprecierea juridică a acțiunilor incriminate lui Serafimciuc Dumitru.

Astfel, susține că neexecutarea unei obligații în cadrul unui raport juridic civil nu poate fi urmărită penal, în contextul în care există instrumentele și modalitățile menite să asigure executarea acestei obligații în sfera de acțiune a normelor ce reglementează raporturile civile, iar referințele

la elementele care extind domeniul penal asupra acțiunilor inculpatului (intenția de a însuși bunurile, înșelarea sau inducerea în eroare a victimei etc.) sunt bazate doar pe presupuneri și aprecierea subiectivă a situației de către partea vătămată, or, o altă abordare a acestei stări de fapt, poate fi generată doar ca urmare a unei grave erori de fapt.

7. La data de 13 iulie 2022, avocatul Grecu Ion în numele inculpatului, a mai depus o cerere de recurs, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Serafimciuc Dumitru să fie achitat de învinuirea înaintată în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

În argumentarea recursului menționează, că instanța de apel a menținut o sentință de condamnare în care nu au fost respectate prevederile art. 8, 19, 100, 101 Cod de procedură penală, iar instanța de apel a reprodus în decizie argumentele primei instanțe referitor la caracterul „manipulator al versiunilor expuse de Serafimciuc Dumitru.

De asemenea, susține că din materialele cauzei nu rezultă că organul de urmărire penală a administrat careva probe care să verifice sau să infirme declarațiile inculpatului, or, Serafimciuc Dumitru nu este obligat să-și dovedească nevinovăția.

În acest context, partea apărării invocă dezacordul cu concluzia instanței de apel precum că la faza de urmărire penală, atât inculpatul precum și apărătorul acestuia, nu au prezentat careva probe care să demonstreze nevinovăția lui Serafimciuc Dumitru în învinuirea înaintată.

Mai mult, consideră că este neîntemeiată și concluzia instanței de apel referitor la prevederile art. 24 Cod de procedură penală, prezentarea în egală măsură a probelor instanței de judecată, or, acest drept se aplică doar de la faza judecării cauzei penale, dar nu și la faza urmăririi penale cu referire la care se expun critici asupra inculpatului și apărătorul acestuia.

Totodată, partea apărării precizează că este părtinitoare concluzia instanțelor de fond referitor la faptul că au apreciat ca fiind veridică poziția părții vătămate, și apreciind poziția inculpatului ca fiind una manipuloare, or, există dubii asupra modului în care instanțele de judecată au respectat principiul prezumției nevinovăției în cadrul judecării cauzei în privința lui Serafimciuc Dumitru.

În opinia părții apărării, este neîntemeiată și concluzia instanței de apel privind lipsa în speță a raportului juridic civil între Srafimciuc Dumitru și Banariuc Agafia, în contextul în care între părți există o recipisă semnată ce confirmă obligația inculpatului de a restitui datoria. Recipisele semnate nu conțin semne de date false referitor la persoană, care ar face imposibilă identificarea debitorului, iar în acest sens, Banariuc Agafia având dreptul de a se adresa în instanța de drept civil cu privire la încasarea datoriei.

La fel, consideră partea apărării că instanța de apel eronat a apreciat intenția inculpatului de a restitui părții vătămate datoria, prin efectuarea

transferului inițial în sumă de 30 000 ruble rusești, iar ulterior prin transmiterea în numerar a sumei de 30 000 lei.

Așadar, partea apărării evidențiază că deși la materialele cauzei penale este anexată recipisa din 23 martie 2022, care confirmă restituirea lui Banariuc Agafia a sumei de 30 000 lei, în contul datoriei de către Serafimciuc Dumitru, instanța de apel nu a apreciat și nu s-a expus în acest sens, aceasta nu a clarificat motivul menținerii sumei invocate în acțiunea civilă, întrucât această sumă s-a redus, iar în hotărârea primei instanțe, în partea cuantumului acțiunii civile, urma a fi modificat.

8. Procurorul a depus referință la recursul declarat de partea apărării, pledând pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat.

În opinia procurorului, instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent, iar decizia instanței de apel conține motive clare și legale pe care se întemeiază soluția.

9. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de către avocatul Grecu Ion în numele inculpatului, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestora, și anume cel declarat la 19 mai 2022 – ca fiind vădit neîntemeiat, iar cel declarat la 13 iulie 2022 – ca fiind depus peste termen, din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent, or art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Potrivit practicii judiciare constante, erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

9.1. Cu referire la recursul declarat de avocatul Grecu Ion în numele inculpatului, la data de 19 mai 2022, Colegiul penal atestă, că recurentul pledând pentru achitarea inculpatului Serafimciuc Dumitru, invocă în calitate de temei pentru casarea deciziei instanței de apel art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, care stabilește că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile, când *instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

Potrivit prevederilor art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

Totodată, conform prevederilor art. 417 alin. (8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să conțină temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Analizând decizia instanței de apel prin prisma erorii de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, Colegiul penal constată că în speță, nu a fost comisă nici o eroare de drept, așa precum se susține de către apărare, or, pentru a constitui caz de casare, eroarea de fapt trebuie să fie gravă, adică, pe de o parte, să fi influențat asupra soluției cauzei, iar pe de altă parte să fie vădită, neîndoielnică.

Eroarea gravă de fapt nu privește dreptul de apreciere a probelor, dar discrepanța între cele reținute de instanță și conținutul real al probelor, prin ignorarea unor aspecte evidente ce au avut drept consecință pronunțarea altei soluții decât cea pe care materialul probator o susține.

Astfel, în cauza deferită judecării o atare eroare nu a fost constatată de către instanța de recurs, nefiind stabilită existența erorii de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

9.2. Cu referire la recursul declarat de avocatul Grecu Ion în numele inculpatului, la data de 13 iulie 2022, Colegiul penal reține următoarele.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, un complet format din 3 judecători, prin decizie motivată, va decide în unanimitate asupra inadmisibilității recursului înaintat în cazul în care se constată că recursul este declarat peste termen.

Dispozițiile art. 422 Cod de procedură penală, prevăd expres că termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Din materialele cauzei penale, rezultă că potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți a fost pronunțat la 20 aprilie 2022, (f.d.155-160, vol.II), cu participarea inculpatului Serafimciuc Dumitru și avocatului Grecu Ion în numele inculpatului, care au fost înștiințați despre ziua pronunțării deciziei motivate, stabilită pentru data de 25 mai 2022.

De asemenea, instanța de recurs atestă că atât inculpatul Serafimciuc Dumitru, precum și avocatul acestuia, la data stabilită pentru pronunțarea deciziei motivate, nu s-au prezentat (f.d.165, vol.II), însă două copii a deciziei motivate, a fost eliberată reprezentantului Penitenciarului nr. 11 Bălți (f.d.185, vol.II), iar o copie a fost expediată în adresa părții apărării Grecu Ion, pentru cunoștință (f.d.186, vol.II).

La caz, termenul de declarare a recursului se calculează din 26 mai 2022, ziua imediat următoare datei pronunțării deciziei motivate și a expirat la 27 iunie 2022, aceasta fiind și ultima zi de depunere a recursului, pe când

avocatul în numele inculpatului a mai depus o cerere de recurs la 13 iulie 2022, respectiv cu depășirea termenului de declarare a acestuia.

Potrivit prevederilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Conform art. 231 Cod de procedură penală, termenele stabilite de prezentul cod se calculează pe ore, zile, luni și ani. La calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna și anul indicate în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazurile în care legea dispune altfel. La calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Colegiul penal menționează că termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Raportând situația reținută în cauză la prevederile art. 422, 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal conchide, că recursul declarat de avocatul Grecu Ion în numele inculpatului, la data de 13 iulie 2022, este inadmisibil, deoarece este declarat peste termen.

10. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2), pct. 2) și pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție.

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de către avocatul Grecu Ion în numele inculpatului Serafimciuc Dumitru, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 20 aprilie 2022, în cauza penală în privința lui **Serafimciuc Dumitru xxxxx**:

- cel declarat la data de 19 mai 2022, ca fiind vădit neîntemeiat,
- cel declarat la data de 13 iulie 2022, ca fiind peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **15 decembrie 2022.**

Președinte

Toma Nadejda

Judecătorii

Diaconu Iurie

Boico Victor